

TIEDOTUKSIA

Seminarium för migrationsforskare på Hanaholmen

På Hanaholmen i Esbo anordnades den 9.-11.11. 1981 ett omfattande seminarium för migrationsforskare. Motets tema var "Invandrarminoriteter och demokratisk forskning". Seminariet anordnades av Riksforbundet Finska Föreningar i Sverige. Från de andra nordiska länderna deltog flera forskare, som själva hade invandrarbakgrund. I sitt öppningstal påpekade undervisningsminister Kalevi Kivistö att seminariets tidpunkt är intressant ur finländarnas synpunkt. Under de tidigare mötena har Finland haft migrationsförlust. I år tycks Finland få ett migrationöverskott på 5 000 personer för första gången på sju år.

Det hölls många intressanta föredrag i seminariet. Forskningsassistent Markku Peura från Stockholms universitet påpekade, att hittills har minoritetsforskning gjorts närmast på beställning av myndigheterna; undersökningar har utförts för något särskilt syfte. Enligt honom borde andelen av teoretisk forskning ökas. Så kunde man få djupgående uppgifter om minoriteter. Han betonade också att invandrarna borde få bidra till undersökningarna som handlar om minoriteter.

Professor Nikolinakos från universitetet i Aten föreslog i sitt föredrag, att invandrarna när sina mål genom politisk radikaliserings. Hans åsikter grundade sig närmast på erfarenheter från Mellan-Europa. De mellaneuropeiska minoriteternas levnadsförhållanden skiljer sig tydligt från de som finns i Sverige.

Seminariet delades i många arbetsgrupper. Arbetsgruppen 'Invandrarforskningens metodologi' diskuterade demokratisk forskning.

Frågan om demokratisk metodologi är nästan lika svår som frågan om demokratisk vetenskap överhuvudtaget. Många tyckte att metoderna är något mer begränsade, dvs. själva redskapen vi använder i vårt arbete. Viktiga metodologiska problem tar sig uttryck bl.a. i de svårigheter forskare har att diskutera med varandra. Det är lättare att analysera de konflikter som uppstår i en dialog mellan forskare och beslutsfattare än de som uppstår i

dialogen mellan forskarna. Det är inte lätt att skilja på det fall där vetenskapliga argument används som slagträn i en invandrarpolitisk debatt, och de fall där invandrarpolitiska argument används som slagträn i en vetenskaplig debatt. Gruppen tyckte att man inte således kan ge en entydig definition på metodologin inom demokratisk invandrarforskning. I gruppen behandlades också offentlighetsprincipen och forskareetik. Gruppen tyckte, att alla forskningsproblem inte kan behandlas på ett så allmänt plan, och att det också finns resultat som kan vara obekväma att ta del i. Trots att diskussionen oftast gällt obekvämlighet för statsmakten och beslutsfattarna, kan resultaten också vara obekväma för invandrarna själva. Frågan uppstod då om moralen i att undanhålla sådana resultat. Man kan presentera sin forskning på olika sätt, varvid forskaren själv har ett stort ansvar för resultatet.

En annan grupp diskuterade invandrarforskningens organisation och resurser. I gruppen diskuterades också, att forskningen ska ske i huvudsak på universitetsinstitutioner under öppna former och full insyn. Den utveckling till centralisation av beslut som har skett under senare delen av 70-talet uppfattades som negativ. Det särskilda forskningsinstitut som planeras till Uppsala universitet måste avvisas. Det skulle enligt gruppen leda till koncentration av forskning till en enda institution. Detta kan leda till att t.ex. ett enda synsätt eller paradigm skulle vara härskande i invandrar- och minoritetsforskningar. Det skulle ta bort möjligheterna att bedriva forskning på olika universitetsinstitutioner som i dag är fallet och minska också pluralismen i invandrarforskningen. Migrationsinstitutet i Åbo nämndes som ett exempel på ett separat institut för migrationsforskning.

I seminariet föreslogs spontant tanken om fastare samarbete mellan nordiska forskare. För detta syfte grundades en arbetsgrupp, som fick till uppgift att grunda en förening för nordiska minoritetsforskare. Samarbete på detta område är mycket viktigt, då annars minoritetsforskningen kunde splittras. Å andra sidan befrämjar en sådan förening nordiskt samarbete och koordinerar minoritetsundersökningen i Norden.

Ismo Söderling

Siirtolaishistorian tutkijoiden symposium Krakovassa

Marraskuun 9.-11. pnä 1981 järjestettiin Krakovassa valtamertentakaiseen muuttoliikkeeseen kohdistunut siirtolaistutkijoiden symposium "Emigration from Northern, Central, and Southern Europe: Theoretical and Methodological Principles of Research". Ohjelmaan kuului 19 valmistettua esitelmää, joiden pitäjistä kahdeksan oli Puolasta, kaksi Unkarista, kaksi Jugoslaviasta, kaksi Yhdysvalloista, kaksi Saksan Liittotasavallasta, kaksi Ruotsista sekä yksi (allekirjoittanut) Suomesta.

Symposiumin teeman mukaisesti esitelmät keskittyivät siirtolaisuuden ja etnisten ryhmien tutkimuksen teoreettisiin ja metodisiin kysymyksiin historian tutkimuksen kannalta. Vilkkaan keskustelun kohteeksi kohosi vertailevan käsittelytavan entistä voimakkaampi korostaminen tutkimuksessa; siksi teorianmuodostukseen, yleistyksiin ja rakenteisiin pyrkivä tarkastelukulma on tärkeä myös historiallisessa tutkimusotteessa.

Metodisella sektorilla kiinnitettiin erityistä huomiota ns. pehmeän tai kvalitatiivisen materiaalin entistä suurempaan käyttöön. Katsottiin, että se on tähän asti jäänyt liian vähäiselle käytölle ja arvotukselle etnisten ryhmien tutkimuksessa. Allekirjoittaneen esitelmä "The Use of Oral Testimony in

Historical Demography: The Case of Migration History" osui suoraan tähän ongelmakenttään. Muistitiedon, suullisen historian lisäksi tässä yhteydessä oli mm. esitelmä kirjojen käyttömahdollisuuksista siirtolaisuustutkimuksessa.

Muissa esitelmissä pohdittiin esimerkiksi eri tyyppisten muuttoliikkeiden suhdetta toisiinsa sekä työväenluokan valtamertentakaista siirtolaisuutta. Kansallisuuksittain symposiumin esitelmät kohdistuivat lähinnä puolalaisten, unkarilaisten, italialaisten, jugoslaavien, suomalaisten, ruotsalaisten ja slovakkiin siirtolaisuuteen.

Esitelmät oli etukäteen jaettu osanottajille, ja kun varsinainen puheenvuoro oli vain kymmenen minuutin mittainen, jäi aikaa hyvin vilkkaalle keskustelulle, mikä puolestaan osoittautui hedelmälliseksi työskentelytavaksi. Kokonaisuutena puolalaisen prof. Hieronim Kubiakin (Universytet Jagielioriski) johdolla järjestetty kokoomuminen jätti positiivisen vaikutelman. Symposiumin teema "pakotti" osanottajat vertaileviin ja yleistäviin kannanottoihin, joten ne hyödyttivät kaikkia. Samalla ne herättivät ajatuksia, joiden edelleen kehittäminen on haastava tehtävä sekä mukana olleille että yleensä siirtolaishistorian ja etnisten ryhmien tutkijoille. Symposiumin esitelmät on näet tarkoitus myöhemmin julkaista.

Keijo Virtanen

Konferens om återvandring

Den 11-14 november hölls i Rom en Konferens om återvandring i och till Europa. Konferensen var den första i sitt slag och organiserade gemensamt av Internationella Sociologförbundet (ISA) och Centro Studi Emigrazione. Delvis härför var det framför allt återvandringen till Medelhavsområdet som främst behandlades. Under konferensen framkom emellertid många synpunkter av mera allmän art som kan ses rätt oberoende av varifrån och vart återvandringen sker. På grund av tidsbrist väl många föredrag och presentationer inom en alltför begränsad tid fick man en något diffus bild av många forskningsresultat och -planer men med tanke på att konferensen var den första i sitt slag var den både lyckad och givande. C. 80 forskare och endel administratörer och beslutsfattare deltog i konferensen.

Återflytningen till Finland behandlades i föredrag av Thomas Hammar, Keijo Virtanen och undertecknad. Lyckligtvis fick vi mera tid till värt forfogande än många andra och kunde därför också något mera ingående belysa den historiska och den aktuella återvandringen till Finland. På så sätt kanske också intresset hos forskare från mera avlägsna länder för förhållandet Sverige/

Finland väcktes, vilket kan resultera i fruktbart forskningssamarbete.

Rent allmänt kunde man under konferensen konstatera att orsakerna till återflytning, liksom problemen i samband med sådan flytning, i stor utsträckning är likartade. Då ut- och inflyttningsländernas socio-ekonomiska strukturer närmar sig varandra känns en återflytning inte mera ekonomiskt lika betungande som tidigare. Samtidigt börjar många aspekter av livskvaliteten, såsom kultur, språk, barnens utbildning och släktskapsförhållanden, dra emigranterna tillbaka, då en viss grundtrygghet börjar bli förverkligad också i utflyttningslandet. Härvid spelar det givetvis en stor roll vilken invandringspolitik de olika mottagarländerna bedriver. Och vid sidan av ett socio-ekonomiskt närmande är historisk och geografisk närhet mycket betydelsefull. Under konferensen behandlades t.ex. två mycket olika förhållanden (utan att dock jämföras) Finland/Sverige och Turkiet/Väst-Tyskland. Det är klart att orsaker och följder (föras emigranterna, för förhållandet mellan länderna osv) i sådana fall kommer att avvika mycket från varandra också om upplevelserna för enskilda individer kan vara och kännas rätt likadana.

Under konferensen framfördes synpunkten att

utvecklingen av förhållandet avsändarland/mottagarland - historiskt, ekonomiskt, socialt och också kulturellt - mera borde studeras i migrationens ljus, dvs hur migrationen har påverkat detta förhållande och vad det i sin tur har betytt för flyttarna, både inflyttare och återflyttare. I fråga om Finland/Sverige är det uppenbart att en sådan

mera övergripande ansats är på sin plats. Rätt enkla utredningar behövs för att stöda den aktuella beslutsprocessen men ett rent nationellt grepp om problematiken är i knappt mera fruktbart och hjälper inte heller flyttarna i det långa loppet.

Tom Sandlund

KIRJA—ARVOSTELUJA

Recent Population Change Calling for Policy Action. Ed. by George S. Siampos. Published jointly by the National Statistical Service of Greece and the European Centre for Population Studies. Athens 1980.

Since the early 1970s, the European Centre for Population Studies has been active in organizing international meetings. The Fourth European Population Seminar was held in Athens in October, 1979. Papers read at this meeting of demographers, economists and sociologists from several European countries are now accessible also to those who had no opportunity to participate in the seminar in person. More than thirty of the papers have been assembled in one volume and published.

As with all such collections, there is a lack of connective tissue and there is some repetition, too. The book is divided into four parts with the contributions grouped under three main headings ('Fertility', 'Migration' and 'Population Policy') and the fourth part consisting of reviews summarizing the discussions along with the concluding remarks.

Part One, entitled 'Fertility', deals with topics of many kinds. Included is a contribution by Robert Clique, which discusses the qualitative aims and measures of population policy. He is concerned about the fact that, in populations with a low fertility pattern, families with more than two or three children tend to involve couples "showing socio-biologically less favourable characteristics". He therefore suggests a population policy that would not ignore socio-biological consequences. Among other contributors, Miroslav Macura and Egon Szabady present analyses of family policies in the context of socialist countries. Not very surprisingly, fertility trends in Greece are brought to the fore by several authors.

The second and substantially longest part, containing fourteen contributions, deals with migration. The issues reviewed are the labour supply and the demand for foreign labour in Europe, the problems of the second-generation migrants, the tide of returning migrants, determinants and directions of

internal migration, and the measures of migration policies. There is also a short introduction to the activities of the Intergovernmental Committee for European Migration (I.C.E.M.).

Although this part of the book lacks Scandinavian contributions, the cases presented are certainly of interest also to readers outside Central and southern Europe. Becoming acquainted with the socio-economic processes in such countries (like Greece) as are traditionally emigration societies should, I believe, be useful to theorists as well as policy makers all over the world.

The third part consists of eleven papers, all dealing with current issues of population policy. Most of them are reviews of policy measures in different countries. There are, however, also two or three more innovative contributions, too. Milos Macura discusses the prospects of the egalitarian population policy. He raises the question of whether egalitarian ideals are incompatible with a population policy that aims at a substantial increase in fertility. Miroslav Rasevic agrees with Macura that it is very difficult to introduce really efficient policy measures in the face of depopulation trends in developed countries. Stimulative measures do not seem to be capable of producing satisfactory results, and repressive or coercive measures are not acceptable.

Finally, there is a paper by Gunnar Heinsohn and Otto Steiger, who penetrate deep into the socio-historical roots of population policy. They argue, *inter alia*, that the persecution of witches, between the 15th and 18th centuries, was in fact closely associated with the development of wage-labour capitalism in Europe and state-organized regulation of population. It was, as they claim, an inconsiderate and secular offensive, in religious disguise, aimed to eradicate all knowledge of traditional contraceptive methods.

As a whole, the book offers quite diverse reading. Obviously, some of the editorial decisions might have been less liberal, but even so some of the papers are interesting in themselves and certainly provide impetus for further discussion.

Mikko A. Salo
Ass. professor
University of Tampere